

Naar de psycholoog? Ik voelde me wrakking in mijn lijf

In de zomer van 2012 kreeg Henk

Schippers (48) uit Wolvega ineens allemaal klachten. Aan de diagnose Lyme twijfelt bijna niemand meer, maar regulier bewijs is er niet. „Dit wens je niemand toe.”

Goos Bies

Wolvega | Achteraf weet Henk Schippers waar zijn klachten vandaan komen. Opgelopen op camping De Bosrand in De Pol. Daar zat hij een jaar of zeven, acht terug steeds aan zijn buik te pulken. Daar lag hij vaak in het hoge gras aan de meterkast te prutsen. Daar moet hij de beet van een besmette teek hebben opgelopen. „Maar dat is achteraf. Het minste is nog dat het anderhalf jaar duurt voor je erachter bent wat je mankeert. Je loopt tegen muren aan. Geen dokter helpt je.”

De Nederlandse Vereniging voor Lymepatiënten hoopt dat de Tweede Kamer vandaag geld beschikbaar stelt voor meer onderzoek naar genazing van de tekenziekte en ontwikkeling van betere testen. Schippers weet inmiddels maar al te goed dat zo'n test ook niet al te zegt. De twee officiële testen (Western Blot en Elisa) geven een negatieve uitslag. Pas toen hij zich bij een alternatief genezer meldde orthomoleculair arts Wiesem en Henrik, die naam mag best in de krant - toonde een alternatieve test met microscopisch bloedonderzoek de aanwezigheid van de door teken verspreide borrelia-bacterie en twee schimmelinfecties. „Om syfils aan te tonen mag die test wel worden gebruikt, maar voor Lyme niet. Waar hebben we het over? Al-

ternemist, gespecialiseerd in onderzoek naar invende ziekten, nam hem onder de loep. „Die feliciteerde me. Meneer, u bent kerngezond”. We waren met stomheid geslagen.”

Baat het niet

Ten einde raad wendde de Wolvegaster zich tot het alternatieve circuit... „Ik ben niet van dat zovergeen, op een gegeven moment denk je: baat het niet, dan schaadt het niet. Ik heb eerst nog aan de koppen pennen gelegen, want hij dacht aan stress. Maar waar zou ik nou stress van hebben? Mijn auto was door de APK, ik heb een mooie, lieve vrouw, twee kinderen, twee kleinkinderen... Dat ik in de WW zit kan me niks schelen, er komt wel weer werk.”

De arts zei: ‘Meneer, u bent kerngezond, u waren met stomheid geslagen

De bekristeerde microscopische test

toonde vervolgens de aanwezigheid van onder meer borrelia aan. „Voor mij was dat een hele geruststelling. Dat het niet iets ernstigs was. Ik bedoel, Lyme is heel erg, maar het was geen kanker of zo. Daar werd ook aan gedacht.”

De huisarts bleef er echter bij: hij had geen Lyme. „Hij is niet zo eigenwijs als ik.” Op internet vond Schippers echter een artikel van de Radboud Universiteit in Nijmegen, die is gespecialiseerd in de tekenziekte. „Daarin stond dat Lyme niet filmapjes gemaakt en langtesten. De suggestie Lyme werd vanwege de negatieve testen altijd weggewaaid. De

de patiënt.” De arts geloofde het nog steeds niet, maar Schippers mocht wel een proefbehandeling volgen. Hij kreeg een antibiotica-kuur van twee maanden. „En daar ben ik aardig van opgeknapt.”

Daarmee is het verhaal nog niet afgelopen. Tijdens de kuur kreeg Schippers een rode ring op zijn buik, op de plek waar hij jaren eerder op de camping steeds naar te krabben. Zo'n ring wordt vaak zichtbaar direct na een beet van een besmette teek. „Alsof de duivel erom speelt. Het was of Lyme of een ringworm-infectie. Je raadt het al: de huisarts dacht aan het laatste.” Schippers kreeg een smeermiddel, maar de vlek werd alleen maar groter. Pas drie weken later werd hij naar een dermatoloog gestuurd. „Ik dacht: ik houd mijn mond wel, ik vertel niks over Lyme. Toen ik mijn klachten en de symptomen vertelde zei de arts-assistent: ‘Heb u wel eens aan Lyme gedacht?’”

Inmiddels gelooft zijn huisarts, met wie hij het prima kan vinden, eindelijk ook dat Schippers Lyme heeft. „In die tijd heb ik dozen medicijnen gehad, betaïolokkers, noem maar op. Ik ben bij een diëtist, internist, kaakchirurg, fysiotherapeut, psycholoog en dermatoloog geweest. Dat heeft een dikke buik geld gekost. Terwijl je het met een simpele bloedanalyse dus kunt aantonen, hé.”

„Naar omstandigheden voelt hij zich momenteel best goed. „Ik slik natuurlijke geneesmiddelen en vitamine B12. Als ik me een dagje druk heb gemaakt, moet ik daar van bijkomen, maar dat duurt steeds korter.” Lyme is intussen officieel nog steeds niet aangetoond. Dat geeft een hoop gedoe bij het UVV. „Dat moet regulier bewijs hebben, al worden ze daar wel schappelijker. Maar de bewaartars zegt nog steeds: ‘Je kunt dan wel Lyme hebben, daarmee kun je rustig aan het werk.’”

Henk Schippers, bijna dertig kilo afgevallen, toont de voorraad medicijnen die hij moest slikken voor de klachten die uiteindelijk toegeschreven konden worden aan de ziekte van Lyme. Foto: Rens Hooyenga

Reddingactie voor fabriekspijp in Balk

Eigenaren willen maandag de slopers laten komen

Hinne Bokma

Balk | Er reesteren nog een paar dagen om te voorkomen dat de historische fabriekspijp van de voormalige zuivelabriek tegen de vlakke gaat. De kans op succes is gering, want de Vereniging van Eigenaren (VVE) van de pijp is vastbesloten. Zij ziet geen enkele mogelijkheid om het sloopbedrijf af te zeggen, dat voor maandag is besteld.

Na de afbraak van de zuivelabriek, in 2003, bleef op aandringen van inwoners van Balk de schoorsteen staan. De pijp paste goed bij het woonplan, dat de projectontwikkelaar in gedachten had. De bewoners van de appartementen aan de Suvelstrjitte werden gezamenlijk eigenaar.

Ten afgelopen jaar leverde dat geen problemen op. Maar toen er bij de laatste zware najarsstorm stenen naar beneden kwamen, maakten de bewoners zich tot wel zorgen. Onderzoek wees uit dat de renovatie 80.000 euro zou kosten. Slopen zou op 30.000 euro uitkomen. De VVE besloot daarom in maart van dit jaar dat de schoorsteen tegen de vlakke gaat.

Een reddingspoging van Plaatselijk Belang Balk Vooruit haalde niet. Het bestuur gaf de moed op. Engelen Bouma, echtgenote van bestuurslid Wytze Bouma, besloot

op persoonlijke titel door te strijden. Zij probeert nu de eigenaren op andere gedachten te brengen.

Bouma wijst op de grote cultuurhistorische waarde van de fabriekspijp, die herinnert aan de tijd dat de zavel in Balk een belangrijke rol speelde. Balk was een dorp van boerenbedrijven. „Wy wolle yn Balk

wat mei de skiednis dwaan en de pijp heart thús yn dat ferhaal”, zo zegt ze.

In de afgelopen dagen benaderde Bouma aannemers om de kosten van restauratie in beeld te krijgen. Ook bestudeerde ze de mogelijkheden om de pijp in een stichting onder te brengen. De renovatiekosten ko-

men volgens haar veel lager uit dan de VVE heeft becijferd. Een stichting zou geld voor het behoud van de pijp kunnen inzamelen.

Bouma ging gisteren ook het gesprek aan met voorzitter Berend Weistra van de eigenaren en ze zocht contact met Lolkes de Beer van Van der Does in Creil. Dit be-

drijf verzorgt voor de bewoners van de appartementen de administratie, het technisch beheer en andere bestuurzaken.

Geen uitstel

Weistra wijst erop dat hij geen enkele kans ziet om de sloop tegen te houden. „Er zijn geen mogelijkheden om de pijp te redden. Uitstel van sloop zou besloten moeten worden in een vergadering van de vereniging. Er zijn zeventien dagen nodig om zo'n vergadering uit te schrijven. Dan is de pijp al ter ziele.”

Wy wolle yn Balk wat mei de skiednis dwaan en de pijp heart thús yn dat ferhaal

Engelen Bouma wil nog een ultieme poging doen om plaatselijk belang en andere instanties ertoe te bewegen om in actie te komen. „We louwe it noch net op”, zegt ze. Zo wil Bouma de gemeente De Friese Meren benaderen. Maar wethouder Johannes van der Pal betwijfelt of de inzet van de gemeente de eigenaar van de schoorsteenpijp op andere gedachten brengt. Van der Pal zoekt vandaag nog contact met voorzitter Weistra. „Ik soe dochts spitich wêze as er ferdwynt.”

De schoorsteen van de in 2003 gesloopte melkfabriek Lendracht wacht maandag de slopershamer. Foto: Marchje Andringa

Terpenlandschap was niet alleen maar kaal en zout

Vegetatie was gevarieerd en grote delen kwelvers overstroomden nooit

Leeuwarden | De vegetatie in het terpenlandschap was veel gevarieerder dan tot nu toe werd aangenomen. Het kwelwatermilieu was niet alleen maar zilt en de mens had wel degelijk invloed op het landschap. Dat stelt archeoloog Mans Schepers van de Rijksuniversiteit Groningen. Schepers onderzoek zaden en stuifmeel uit grondmonsters van tientallen terpen in Fryslân en Groningen.

„De diversiteit in het terpengebied was groot. Het is een cultuurlandschap geweest. Het was er natuurlijk geen paradijs, het was een

daar toch ook niet wonen en je vee stallen? Het grootste deel overstroomde zelden, zeker niet in de zomermaanden.”

In die zomermaanden was er mogelijk zelfs sprake van akkerbouw in het kwelgebied, zo blijkt uit het onderzoek. In een monster dat bij eerder onderzoek in Wijналdum werd genomen werd stuifmeel aangetroffen van rogge, dat ook wel degelijk invloed op het landschap. Dat stelt archeoloog Mans Schepers van de Rijksuniversiteit Groningen. Schepers onderzoek zaden en stuifmeel uit grondmonsters van tientallen terpen in Fryslân en Groningen.

„De diversiteit in het terpengebied was groot. Het is een cultuurlandschap geweest. Het was er natuurlijk geen paradijs, het was een

Als het gebied om de haverklap zou overstroomden, dan ga je daar toch ook niet wonen en je vee stallen?

landschap met uitdagingen. Maar blijkaar wogen de voordelen toch voldoende op tegen de nadelen van de overstromingen. De grond was constant vruchtbaar door de voortdurende aanwas van mineralen.”

Arbeidsintensief
Het napulzen van de grond op zaden en stuifmeel was een arbeidsintensief werkje, vertelt Schepers. „Er zitten wel een paar honderd zaden in zo'n monster van soms maar een kwart millimeter groot.” Hij trof in totaal zo'n 130 verschillende plantensoorten aan. „We vinden van alles, van paardenbloemen tot zwarte nachtschade. Dat zijn soorten die niet op zoute gronden passen. Maar er zitten natuurlijk ook echte zoutplanten tussen als zeekraak, zeeaster en lamsoor. In het kwelgebied kwam een combinatie van die soorten voor.”

Het onderzoek kan een nieuw licht werpen op het huidige beheer van buitendijkse gebieden, denkt Schepers. „Uit het onderzoek blijkt dat je veel meer met het buitendijkse landschap kunt, zonder dat de natuur daarmee ruïneert. Hierbij kun je denken aan kleinschalige verbouw van gewone granen, dus niet de zogenaamde zilte gewassen. Je moet dat natuurlijk wel met mate doen. Maar uit ecologisch onderzoek blijkt wel dat diversiteit in beheer ook leidt tot een grotere biodiversiteit.”

Kort nieuws

Gelukspoppetjes

Leerlingen wensen examenklas succes

Sneek | Derdeklassers van Bogerman in Sneek deelden gisteren gelukspoppetjes uit aan de examenleerlingen van vmbo-qt. De leerlingen wilden hun schoolnoten hiermee succes wensen. Het initiatief voor de actie kwam van een docent, die de examenklas een hart onder de riem wilde steken.

De Friese Meren

Fietsen langs melkveebedrijven

Sint Nicolaasga | De melkveehouderij, The Milk Story en Friesland Beveegt organiseren 24 mei weer een fiets- en wandeltocht langs Friese melkveebedrijven. De route begint in Sint Nicolaasga en gaat door de gemeente De Friese Meren. Onderweg zijn ook activiteiten.

Brandaris

Terschellinger toren op postzegel

Terschelling | PostNL brengt een postzegel uit met daarop vuortoren de Brandaris op Terschelling. De postzegel is bedoeld als erbetoon aan de 420 jaar oude vuortoren die de afgelegen vijf maanden is gerenoveerd en gemoderniseerd. Op 20 mei is de heropening. Dan wordt ook de postzegel gepresenteerd.

Trouwlocaties

Vrije keus voor bruidspaar ‘Dokkm’

Dokkm | Bruidsparen mogen voortaan zelf kiezen waar ze willen trouwen in Dongeradeel. Tot nu toe kon dat alleen op het gemeentehuis en op zeventien andere locaties. Voorwaarde is wel dat de eigenaar van de locatie toestemming geeft en dat de veiligheid van de buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand is gewaarborgd.

Vaccinatie

Inlooppreekuur voor reizigers

Leeuwarden | GGD Fryslân houdt van 5 juni tot en met 10 juli inlooppreekuren voor lastminuterreizigers die nog een vaccinatie willen halen. De GGD wijst op het belang van bescherming tegen ziekten als difterie en tetanus die reizigers in (sub)tropische vakantie landen kunnen oplopen.

Paalrot

Nog maar één keer lening

gevraagd voor schadeherstel

Echternabrug | In twee jaar tijd is de provinciale regeling voor schade door paalrot maar één keer gebruikt. Dat liet gedeputeerde Hans Konk gisteren weten bij de bespreking van de Jaarrekening 2013. Hij toonde zich verrast. De provincie had verwacht dat honderden mensen van de regeling gebruik zouden maken.

Kern van de regeling voor huizen in de veenweidegebieden is een lening tegen een procentpercentage van slechts 2 rente. Daarmee kan de eigenaar dan de schade aan de fundering door paalrot laten herstellen.

De regeling was een initiatief van PvdA. Ze kreeg destijds al kritiek van de belangenvereniging van eigenaren van huizen met paalrot. Die noemde de lening een lachertje. Een ander voorstel van onder meer de FNP haalde het destijds niet. Daarbij zou de provincie ook nog 30 procent van de schade vergoeden.

Paalrot is de aantasting van houten funderingen als gevolg van de daling van het grondwaterpeil in veenweidegebieden, en de inklinking die daarop volgt. Gedeputeerden houden de overheid daar mede verantwoordelijk voor.

University Campus Fryslân

Onderwijsbestemming Kanselarij lijkt zeker

Leeuwarden | De Kanselarij aan de Turfmarkt in Leeuwarden zal onderdak gaan bieden aan verschillende Friese onderwijsinstellingen. Gedeputeerde Jannewiestke de Vries was gisteren in de Statencommissie positief over de uitkomst van de gesprekken van de afgelopen tijd. In juni maakt de provincie alle partners bekend.

Ook University Campus Fryslân zal verhuizen naar deze monumentale locatie. De netwerkorganisatie is eind april tijdelijk verhuisd naar de Johannes de Doperkerk naar een pand aan de Sofialaan in Leeuwarden, tegenover het station.

Het is aan de onderwijsinstellingen zelf hoe ze de ruimte in het voormalige gebouw van het Fries Museum benutten. Het is mogelijk dat er ook onderwijs in gegeven gaat worden. Stichting de Kanselarij, eigenaar van de voormalige zetel aan het Hof van Friesland, is positief over de nieuwe invulling.

De oude gebouwen van het Fries Museum herbergen nu een groot deel van het depot. Dat moet worden overgebracht naar een nieuw gebouw dat de provincie in 2016 klaar wil hebben.